

SUNUŞ

Envanter kavramı, kültür yaşamımızda da süratle yaygınlaşan önemli bir kavramdır. Anadolu gibi pek çok uygarlığın kaynağı sayılabilecek bir coğrafyada hangi kültür değerlerine sahibiz sorusunun cevabı hiç kuşkusuz önemlidir; bu önemli alanın değerlendirilmesi ve belirlenmesi için, kültür envanteri, kabul edilmelidir ki en azından bir zorunluluktur.

2010 yılı İstanbul Avrupa Kültür Başkenti kapsamında yürütülen “İstanbul Kültür Mirası ve Kültür Ekonomisi Projesi” ile hangi kültür değerlerine sahibiz sorusunun cevabı olan bu proje, İstanbul İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü lehtarlığında, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Türkiye Bilimler Akademisi, İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve Fransız Anadolu Araştırmaları Enstitüsü işbirliği ile hayata geçmiştir. Bu örnek proje ile T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Türkiye Bilimler Akademisi ve onun sağladığı teknik ekip, İstanbul’da, dünyada ilk kez kültür envanteri ile ilgili verileri aynı kaynaktan yükleyebilen ve sunabilen bir envanter yazılımı haline getirmiştir. Keza bu projede kamu, belediyeler, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler ve özel sektör, İstanbul için, bir arada çalışarak yaklaşık 50’ye yakın kurumun işbirliği ile bu projeyi gerçekleştirmiştir. Bu proje ile elde edilmiş olan veriler tek bir sistemin içindedir. Bu verilere erişim mümkündür, veriler 2010 yılı itibarı ile günceldir ve geliştirilebilir. Aynı zamanda, bu veri sistemi, Türkiye için bir model de oluşturmuştur.

Bu proje ile Koruma Kurullarının arşivlerinin tümü dijital hale getirilmiştir. Şimdiye kadar yapılmış olan çalışmalar tek bir sistem içine alınmıştır. 39 ilçedeki 500.000 evrak taranmış ve 38.292 adet tescilli envanterin 28.000’i fiş sistemi ile değerlendirilerek aktarılmıştır. İstanbul Deniz Surları ilk kez kayda girmiştir. 60.000 fotoğraf, 150.000 web sayfası içinde sisteme alınmış ve değerlendirilmiştir.

Kültür Ekonomisi ve Kültür Turizmi adına böyle bir sistemin varlığı gerçek anlamda bilimseldir, gereklidir. Kuşkusuz bu geniş kapsamlı örnek çalışmanın en büyük katkısı;

İstanbul'un temeli kültür olan ekonomisine olacaktır. Proje ile, İstanbul kültür sektörünün ekonomik değerinin hesaplanabilmesi artık imkân dahilindedir. Avrupa Komisyonu *Compendium* sistemi içinde Türkiye için ilk defa İstanbul özelinde bir değerlendirme yapılmıştır.

1970 – 2010 yılları arasındaki İstanbul Arkeoloji Müzelerinin 40 yıllık taşınmaz arşivi dijitalleştirilmiştir.

İstanbul'da Halk Kültürünün dünden bugüne, doğumdan ölüme, insan, yaşam ve kent kültürü ile ilgili bilgiler kullanıcıların hizmetine sunulmaktadır.

Değerlendirmeler sadece bunlarla bitmemekte, 1776 – 2010 yılları arasında İstanbul için yapılmış olan 800 harita paftası dijital olarak kullanılabilir veri haline getirilmiştir. Bu İstanbul haritaları sayesinde, İstanbul hakkında çalışma yapan mimar, şehir plancısı, sanat tarihçisi, arkeolog, tarihçi ve demograflar için eşsiz bir veri tabanı oluşturulmuştur. Bu sayede bir binanın yok oluşu veya bir semtin tarihsel değişimi ve yitip giden dokusu izlenebilecektir. Aynı zamanda tarihten günümüze suyolları haritaları kullanılabilir şekilde dijitalleştirilmiştir.

1923'den bu yana İstanbul hakkında yazılan tüm kitap ve tezlerin künyesi çıkarılmıştır.

Sonuç olarak bu proje, sunduğu bilgi kaynağı kadar, kurumsal işbirliği için de ideal bir örnektir. İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti gibi olağanüstü iddialı ve büyük projenin, önemli ve değerli bir bölümüdür.

Bu çalışma için katkı veren tüm bilim insanlarına, üniversite teknik ekip çalışanlarına, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Türkiye Bilimler Akademisi, İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve Fransız Anadolu Araştırmaları Enstitüsü görevlilerine şükranlarımızı ifade etmekten dolayı mutluyuz. Unutmamalıdır ki kültür varlıkları tüm insanlığındır. Bu örnek proje ile insanlığa bir ortaklık örneği sunulmaktadır.

Bu çalışma ile temel amaç İstanbul'u anlamak, İstanbul'un geleceği ile ilgili planlamalar yapabilmek, dünyanın ve bu coğrafyanın bir kıymeti olan İstanbul'u sonsuzluğa taşıyabilmektir.

* * *

Araştırmacılar, kültür ve tabiat varlıklarının korunması olgusunun Türkiye'deki gelişim sürecine ışık tutarak başladıkları bu kitapla, İstanbul'un sit alanı olarak tescil edilmiş alanlarının adeta bir haritasını çıkarıyor. Bu çalışma sit alanlarının ve diğer kültür varlıklarının karşı karşıya bulunduğu riskleri, değerlendirildiğinde barındırdığı potansiyelleri ve İstanbul'da koruma politikalarını bilimsel ve eleştirel bir bakış açısıyla yansıtıyor. Eser, kültürel miras politikalarının geliştirilmesine önemli bir katkı sağlarken, İstanbul'un korunması gereken alanlarının zenginliğini ve çeşitliliğini, kapsamlı bir şekilde derleyerek, İstanbul'da yaşayanların tarih ve kültür bilincini de zenginleştiriyor.